

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA PRAKTYKA REFLEKSJE
NR 31, 2018 (48–62)
ISSN 2299-4033 DOI: 10.5604/01.3001.0012.8593

ZMIANY W USTAWIE
O KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM
A ZASADA BEZPIECZEŃSTWA OBROTU
GOSPODARCZEGO

THE AMENDMENT OF THE ACT ON THE
NATIONAL COURT REGISTER AND THE
SECURITY OF BUSINESS TRANSACTIONS

Dorota DŁUGOSZ
Uniwersytet Jagielloński

ABSTRACT:

The purpose of these article is to analyze the amendment of the Act on the National Court Register from 26.01.2018 in terms of the impact of the amended legislation on the security of business transactions (The Amendment Act is an element of the package of laws called the Business Constitution). The article presents crucial changes in the above-mentioned legislation and tends to answer the question what kind of impact those changes can have on the legal certainty and security of contracting. The analysis leads to the conclusion that the direction of changes corresponds with the latest trends and needs and should be assessed positively. In particular, this applies to changes aimed at facilitating access to information in the register and in foreign registers.

KEYWORDS:

the National Court Register, the principle of the security of business transactions, business register, registration proceeding

ABSTRAKT:

Celem niniejszego artykułu jest dokonanie analizy nowelizacji z dnia 26.01.2018 r. ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym pod kątem wpływu, jaki znowelizowane przepisy wywierają na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego (omawiana nowelizacja stanowi jeden z elementów reformy prawa gospodarczego w ramach pakietu ustaw zwanych Konstytucją Biznesu). W artykule omówione zostały najważniejsze zmiany wynikające z nowelizacji z dnia 26.01.2018 r. oraz zwrócono uwagę na znaczenie znowelizowanych przepisów dla pewności prawa i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że sam kierunek zmian odpowiada najnowszym trendom i potrzebom obrotu, a zatem należy go ocenić pozytywnie. W szczególności dotyczy to zmian mających na celu ułatwienie dostępu do informacji zawartych w rejestrze przedsiębiorców oraz w rejestrach zagranicznych.

SŁOWA KLUCZOWE:

Krajowy Rejestr Sądowy, zasada bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, rejestr przedsiębiorców, postępowanie rejestrowe

ZAKRES NOWYCH REGULACJI

Celem niniejszego artykułu jest dokonanie analizy nowelizacji z dnia 26.01.2018 r.¹ ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym² pod kątem wpływu, jaki znowelizowane przepisy wywierają na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. W szczególności omówione zostaną zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych. Warto podkreślić, że ze względu na wynikającą z rozwoju technologicznego konieczność wykorzystywania nowoczesnych narzędzi komunikacji i przesyłania informacji kwestia zapewnienia niezbędnego poziomu bezpieczeństwa przy dokonywaniu obrotu gospodarczego z wykorzystaniem tych narzędzi nabiera współcześnie coraz większego znaczenia. Rozwiązania przewidziane w ustawie nowelizującej mają również służyć implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia

¹ Ustawa z dnia 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 398), dalej: ustawa nowelizująca.

² Ustawa z dnia 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 700 ze zm.), dalej: u.k.r.s.

14.06.2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek³, która przewiduje ustanowienie systemu integracji rejestrów (z ang. Business Registers Interconnection System, BRIS). Także realizacja celów tej dyrektywy wymaga umożliwienia wymiany informacji i dokumentów rejestrowych w postaci elektronicznej. Rozwiązania zawarte w ustawie nowelizującej będą wprowadzane etapami. Przepisy tej ustawy co do zasady obowiązują od 15 marca 2018 r., z wyjątkiem niektórych regulacji, przede wszystkim wymagających większych zmian w systemach teleinformatycznych, które wchodzić będą w życie stopniowo w okresie od 9 kwietnia 2018 r. do 1 marca 2020 r.

ZASADA BEZPIECZEŃSTWA OBROTU GOSPODARCZEGO

Punktem wyjścia dalszych rozważań jest wyjaśnienie pojęcia zasady bezpieczeństwa obrotu gospodarczego (zwanej również zasadą ochrony bezpieczeństwa obrotu⁴, zasadą pewności i bezpieczeństwa obrotu⁵ albo zasadą bezpieczeństwa obrotu i pewności prawa⁶), będącej jedną z podstawowych zasad prawa prywatnego⁷. Sposób rozumienia omawianej zasady nie jest wyjaśniony w żadnym przepisie prawa (zasada niepisana), w związku z powyższym, poszukując jej definicji, należy odnieść się do poglądów prezentowanych przez doktrynę.

W literaturze zwraca się uwagę, że bezpieczeństwo należy do potrzeb elementarnych, niewymagających uzasadnienia⁸. Jednakże pojęcie bezpieczeństwa nie jest jednoznaczne i można je rozważać w wielu aspek-

---

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14.06.2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz. Urz. UE L 169 z 30.06.2017, s. 46–127), zwana dyrektywą BRIS (Business Registers Interconnection System – System Integracji Rejestrów Przedsiębiorców), dalej: dyrektywa 2017/1132.

⁴ A. Doliwa, *Ogólna charakterystyka prawa gospodarczego prywatnego*, [w:] *Prawo gospodarcze prywatne*, T. Mróz, M. Stec (red.), Warszawa 2012, s. 15.

⁵ K. Kruczałak, *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2004, s. 75 oraz M. Safjan, *Zasady prawa prywatnego*, [w:] *System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, idem (red.), Warszawa 2007, s. 287.

⁶ C. Żuławska, *Zasady prawa gospodarczego prywatnego*, Warszawa 2007, s. 78.

⁷ M. Safjan, *Zasady...*, op. cit., s. 287. Szerzej zob. idem, *Pojęcie i funkcje zasad prawa prywatnego*, [w:] *W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Rajskiemu*, A. Brzozowski, W. Kocot, K. Michałowska (red.), Warszawa 2007, s. 3–18.

⁸ C. Żuławska, *Zasady...*, op. cit., s. 78.

tach: jako stan, proces lub wartość⁹. Termin „bezpieczeństwo” odnosi się zarówno do ludzi (występujących pojedynczo lub w zorganizowanych strukturach grupowych) czy bezpieczeństwa publicznego (rozumianego jako brak zagrożeń w życiu zbiorowości i poszczególnych obywateli), jak i do obrotu gospodarczego¹⁰. Jak zauważa C. Żuławska, w obszarze prawa gospodarczego bezpieczeństwo obrotu zyskuje walor szczególny ze względu na ścisły związek z dążeniem do minimalizacji ryzyka gospodarczego przez każdego, kto podejmuje działalność gospodarczą¹¹. Zasada bezpieczeństwa obrotu gospodarczego jest konkretyzacją zasady bezpieczeństwa prawnego w ogólności¹².

Spośród definicji zasady bezpieczeństwa obrotu gospodarczego zaprezentowanych w literaturze na szczególną uwagę zasługuje definicja zaproponowana przez C. Żuławską. Zdaniem tej autorki „zasada bezpieczeństwa obrotu, rozważana z punktu widzenia poszukujących bezpieczeństwa jednostek, może być ujmowana jako zasada pewności prawa i zasada ochrony zaufania, te dwa bowiem elementy – dostępność wiedzy o obowiązującej regulacji prawnej oraz zapewnienie ochrony prawnej dla tego, kto działa w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także do działań innych osób – stanowią główne komponenty »bezpieczeństwa obrotu«”¹³.

KRAJOWY REJESTR SĄDOWY

W prawie gospodarczym istnieje wiele unormowań, które służą realizacji zasady bezpieczeństwa obrotu. Do najważniejszych należy zaliczyć instytucje prawne, których celem jest zapewnienie transparentności statusu prawnego i majątkowego każdej jednostki gospodarczej. Mają one na celu stworzenie możliwości zweryfikowania podstawowych w stosunkach gospodarczych ocen, takich jak ocena zdolności kredytowej oraz wypłacalności partnera współpracy gospodarczej. Wszystkie te unormowania służą umacnianiu zaufania i warunkują pewność obrotu gospodarczego¹⁴. Jawność danych

⁹ J. Piwowarski, J. Ochmann, A. Zachuta, *Bezpieczeństwo – wybrane wątki transdyscyplinarnego ujęcia zjawiska*, Podhajska 2016, s. 31. Szerzej na temat pojęcia bezpieczeństwa zob. ibidem, s. 11–15 oraz J. Piwowarski, *Nauki o bezpieczeństwie. Zagadnienia elementarne*, Kraków 2016, s. 19–20 i przywołana tam literatura.

¹⁰ J. Piwowarski, J. Ochmann, A. Zachuta, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 12–15.

¹¹ C. Żuławska, *Zasady...*, op. cit., s. 78.

¹² A. Doliwa, *Ogólna...*, op. cit., s. 15.

¹³ C. Żuławska, *Zasady...*, op. cit., s. 79.

¹⁴ Ibidem, s. 82.

uznanych przez państwo za istotne dla bezpieczeństwa obrotu zapewniają rejestry publiczne¹⁵. Rejestry spełniają więc funkcje informacyjne¹⁶. Jednym z najważniejszych rejestrów jest Krajowy Rejestr Sądowy, którego funkcjonowanie uregulowane zostało w u.k.r.s. Jest on oficjalną, prowadzoną przez sąd urzędową ewidencją określonych w ustawie danych o podmiotach podlegających wpisowi do tego rejestru¹⁷. Zgodnie z art. 1 ust. 2 u.k.r.s. Krajowy Rejestr Sądowy składa się z: 1) rejestru przedsiębiorców, 2) rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i 3) rejestru dłużników niewypłacalnych. W literaturze wskazuje się, iż Krajowy Rejestr Sądowy to w istocie trzy samodzielne rejestry¹⁸. Stosownie do art. 36 u.k.r.s. wpisowi do rejestru przedsiębiorców podlegają: spółki jawne, europejskie zrępowania interesów gospodarczych, spółki partnerskie, spółki komandytowe, spółki komandytowo-akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne, spółki europejskie, spółdzielnie, spółdzielnie europejskie, przedsiębiorstwa państwowe, instytuty badawcze, przedsiębiorcy określenni w przepisach o zasadach prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, towarzystwa reasekuracji wzajemnej, inne osoby prawne, jeżeli wykonują działalność gospodarczą i podlegają obowiązkowi wpisu do rejestru, oddziały przedsiębiorców zagranicznych działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń, główne oddziały zagranicznych zakładów reasekuracji oraz instytucje gospodarki budżetowej. Katalog tych podmiotów ma charakter enumeratywny¹⁹. Wpi-

¹⁵ Szerzej zob. T. Stawecki, *Rejestry publiczne. Funkcje instytucji*, Warszawa 2005, s. 39.

¹⁶ Do pozostałych funkcji Krajowego Rejestru Sądowego zalicza się funkcję ewidencyjną (identyfikacyjną), środka kontroli ze strony sądu rejestrowego, ochronną (gwarancyjną) i kreacyjną. Zob. M. Tarska, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, Legalis, uw. 7 do art. 1; B. Wieczorska, E. Wierzbicka, *Repetitorium z prawa gospodarczego*, Rzeszów – Przemyśl 2015, s. 171–172; E. Norek, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2001, s. 26 oraz E. Marszałkowska-Krześ, *Wpisy w rejestrze przedsiębiorców dotyczące spółek handlowych*, Warszawa 2004, s. 9.

¹⁷ M. Tarska, *Ustawa...*, op. cit., s. 6.

¹⁸ M. Dębska, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2013, Lex, uw. 4 do art. 1 za: M. Tarska, *Ustawa...*, op. cit., s. 7.

¹⁹ M. Dębska, *Ustawa...*, op. cit., komentarz do art. 36; E. Marszałkowska-Krześ, *Wpisy...*, op. cit., s. 14.

sowi do rejestru przedsiębiorców podmioty podlegają zatem co do zasady ze względu na formę organizacyjno-prawną, w jakiej prowadzą działalność, a nie ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej.

W sześciu działach omawianego rejestru zawarte są podstawowe dane o podmiotach wymienionych w art. 36 u.k.r.s., pozwalające na ustalenie ich formy prawnej, adresu siedziby, sposobu reprezentacji oraz osób uprawnionych do reprezentacji, organu nadzoru i jego składu, celu lub przedmiotu działalności, sposobu powstania lub ustania ich bytu prawnego, a także informacje o ustanowionym kuratorze lub likwidatorze oraz o ewentualnych zaległościach publiczno-prawnych podmiotu. W rejestrze umieszcza się również wzmiankę o złożeniu przez podmiot sprawozdania finansowego za dany rok wraz z uchwałą o jego zatwierdzeniu, ze sprawozdaniem z działalności i ewentualnie z opinią biegłego rewidenta (od 1 stycznia 2018 r. ze sprawozdaniem z badania), a także informację o roku obrachunkowym podmiotu. W odniesieniu do spółek kapitałowych rejestr zawiera również dane dotyczące wysokości kapitału zakładowego, wartości nominalnej udziałów lub akcji oraz w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – dane wspólników posiadających co najmniej 10% kapitału zakładowego. Do rejestru przedsiębiorców wpisywane są dane uznawane przez ustawodawcę za najważniejsze z punktu widzenia obrotu prawnego.

Organizacja rejestru przedsiębiorców opiera się na zasadzie zupełności rejestru, która oznacza, że dane wpisane do rejestru są wystarczające w sensie prawnym do ustalenia sytuacji prawnej podmiotów w nim figurujących. Tym samym zasada zupełności rejestru ogranicza do niezbędnego minimum obowiązek osób trzecich zapoznania się z tymi danymi²⁰. W tym znaczeniu zupełność rejestru razem z domniemaniem prawdziwości wpisów (art. 17 u.k.r.s.) i zasadą jawności rejestru (art. 8 u.k.r.s., art. 15 i 16 u.k.r.s.)²¹ stanowi gwarancję wiarygodności rejestru.

Ustrój Krajowego Rejestru Sądowego regulują przepisy art. 36–60 u.k.r.s. oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17.11.2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów

²⁰ Tak: E. Norek, *Krajowy...*, op. cit., s. 25 za: M. Wszolek-Romańczuk, *Rejestr handlowy – zagadnienia materialnoprawne i procesowe. Część I*, „Palestra” 1992, nr 3, s. 27.

²¹ Więcej na temat zasad rejestru przedsiębiorców zob. E. Marszałkowska-Krześ, *Wpisy...*, op. cit., s. 31–48.

w tych rejestrach²². Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest w systemie informatycznym przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) obejmujące swoją właściwością obszar województwa lub jego część, zwane dalej sądami rejestrowymi (art. 2 ust. 1 u.k.r.s.). System informatyczny poszczególnych sądów rejestrowych zintegrowany jest w jednolity system ogólnokrajowy, zapewniający wgląd do jego zawartości poprzez Centralną Informację, funkcjonującą jako komórka organizacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości z oddziałami przy sądach rejestrowych (art. 4 ust. 1 u.k.r.s.).

KLUCZOWE ZMIANY WYNIKAJĄCE Z USTAWY NOWELIZUJĄCEJ

Zgodnie z uwagami zawartymi w uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej wprowadzone tą ustawą zmiany u.k.r.s. można podzielić na cztery kategorie: 1) zmiany wzmacniające pewność i bezpieczeństwo obrotu, 2) zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych oraz implementujące dyrektywę 2017/1132/UE w zakresie integracji rejestrów centralnych, handlowych i rejestrów spółek, 3) zmiany mające uprościć dokonywanie tzw. wpisów ewidencyjnych do rejestru przedsiębiorców oraz zmiany sposobu i zakresu ujawniania informacji o zaległościach płatniczych podmiotu, 4) zmiany proceduralne i porządkowe²³. Z uwagi na tematykę niniejszego opracowania w dalszej kolejności zostaną przedstawione kluczowe zmiany dotyczące jedynie pierwszej i drugiej z wymienionych kategorii. Zmiany z kategorii pierwszej mają bowiem zdaniem samego ustawodawcy przyczynić się do wzmocnienia pewności i bezpieczeństwa obrotu. Z kolei zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych oraz implementujące dyrektywę 2017/1132/UE w sposób zasadniczy zmienią funkcjonowanie rejestru przedsiębiorców i wpłyną na możliwość jego wykorzystania do weryfikacji informacji o podmiotach gospodarczych.

Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej, duży problem dla obrotu prawnego i gospodarczego stanowił występujący w praktyce przypadek braku organu uprawnionego do reprezentacji osoby prawnej. Sytuacja taka rodziła szereg istotnych problemów i wpływała negatywnie na bezpieczeństwo i pewność obrotu. Celem rozwiązania tego proble-

²² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17.11.2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1667 ze zm.).

²³ Uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej, s. 4.

mu zdecydowano o wprowadzeniu w art. 24 ust. 1a i 1b u.k.r.s. nowych uprawnień dla sądu rejestrowego w razie stwierdzenia braków w składzie organów podmiotów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego, uniemożliwiających ich prawidłową reprezentację. W takiej sytuacji sąd rejestrowy został uprawniony, aby wezwać dany podmiot do wykazania w określonym terminie, że organ został powołany lub wybrany albo że braki w jego składzie zostały usunięte w inny sposób, czyli że podmiot będzie uprawniony do reprezentacji. W razie niewykonania tego obowiązku sąd rejestrowy jest uprawniony do nałożenia grzywny do 10 tys. zł, chyba że dwukrotne wymierzenie grzywny okazało się nieskuteczne. Sąd rejestrowy może ponawiać grzywny, ale ich suma nie może przekroczyć 1 mln zł. Dzięki nowym kompetencjom sąd rejestrowy zyskał możliwość dyscyplinowania osób zobowiązanych do powoływania reprezentantów podmiotu w sytuacji, gdy obowiązani uchylają się od wykonania ciążącego na nich obowiązku. Powyższa regulacja znajduje zastosowanie np. w sytuacji, gdy w toku prowadzonego postępowania przymuszającego o złożenie sprawozdania finansowego okaże się, że wszyscy członkowie zarządu zostali uchwałą właściwego organu odwołani bądź złożyli skuteczne rezygnacje. Wówczas sąd w pierwszej kolejności wezwie obowiązanych do wykazania, że zarząd został wybrany lub powołany²⁴. Środkiem dyscyplinującym podmiot w zakresie jak najszybszego powołania organu uprawnionego do reprezentacji jest możliwość nałożenia grzywny przez sąd rejestrowy.

W praktyce sądy rejestrowe borykały się również z problemem skutecznego doręczenia wezwań lub orzeczeń kierowanych do członków organu (uprawnionego do reprezentacji podmiotu w trakcie prowadzenia postępowań z urzędu lub na wniosek). Brak obowiązku wskazania adresu do doręczeń przez osoby uprawnione do reprezentacji podmiotu skutkowało z jednej strony wydłużeniem czasu trwania postępowania ze względu na komplikacje związane z prawidłowym doręczeniem korespondencji, z drugiej strony – zwiększeniem kosztów postępowania, gdyż sąd musiał podjąć dodatkowe czynności zmierzające do ustalenia adresu osób, na które np. nałożono grzywnę w wyniku prowadzonego postępowania przymuszającego (art. 24 u.k.r.s.)²⁵. W tej sytuacji zainteresowane osoby były także pozbawione prawa do zaskarżenia postanowienia, gdyż do tego konieczne jest jego skuteczne doręczenie.

²⁴ Ibidem, s. 6–7.

²⁵ Ibidem, s. 10.

W odpowiedzi na powyższy problem ustawa nowelizująca wprowadziła obowiązek podawania przy zgłaszaniu spółki do rejestru adresów do doręczeń dla osób reprezentujących podmiot oraz – w przypadku zgłaszania spółek kapitałowych – adresów do doręczeń dla członków organu uprawnionego do powoływania zarządu (art. 19a ust. 5 u.k.r.s. oraz art. 19a ust. 5d u.k.r.s.). W najczęstszym przypadku, gdy organem uprawnionym do powołania zarządu jest zgromadzenie wspólników, zgłoszeniu podlegać będą imiona i nazwiska oraz adresy do doręczeń wspólników. W przypadku, gdy wspólnikiem jest osoba prawna, zgłoszeniu podlegają imiona i nazwiska oraz adresy do doręczeń członków organu uprawnionego do reprezentowania tej osoby prawnej. Wobec spółek już zarejestrowanych ustawa nowelizująca wprowadza obowiązek złożenia do właściwego sądu informacji uzupełniającej w tym zakresie.

Z kolei zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych oraz implementujące dyrektywę 2017/1132 można odnieść do sześciu obszarów: 1) wprowadzenia obowiązku składania wszystkich wniosków do rejestru przedsiębiorców z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, 2) stworzenia Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych, 3) wprowadzenia obowiązku składania sprawozdań finansowych w postaci elektronicznej w odpowiednim formacie danych, 4) integracji Krajowego Rejestru Sądowego z systemem integracji rejestrów, o którym mowa w dyrektywie 2017/1132/UE, 5) udostępnienia w Internecie pełnych danych o podmiocie, 6) automatyzacji niektórych wpisów²⁶.

Jedną z najważniejszych zmian jest elektroniczna postępowania rejestrowego. Zgodnie z art. 19 ust. 2 u.k.r.s. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą wnioski dotyczące podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Przepis ten zacznie obowiązywać z dniem 1 marca 2020 r. Wprowadzenie elektronicznej formy wniosków składanych do rejestru przedsiębiorców (i dołączonych do nich dokumentów stanowiących podstawę wpisu) znacznie ułatwi stronie złożenie wniosku i komunikację z sądem rejestrowym, a także przyspieszy wydanie przez sąd rejestrowy rozstrzygnięcia. Również orzeczenia kończące postępowanie będą wydawane i doręczane w postaci elektronicznej (art. 694^{2a} k.p.c.). Dla podmiotu wpisanego do Krajowego Rejestru Sądowego będą prowadzone ogólnodo-

---

²⁶ Ibidem, s. 30–31.

stępne akta elektroniczne, obejmujące wszystkie dokumenty złożone do akt przez strony i dokumenty wytworzone przez sąd (art. 9 ust. 1 u.k.r.s. i art. 10 u.k.r.s. zmieniające u.k.r.s. z dniem 1 marca 2020 r.). Dzięki temu każdy za pośrednictwem Internetu będzie mógł zapoznać się z treścią akt rejestrowych w dowolnym czasie i miejscu.

W celu składania przez strony wszystkich dokumentów dołączonych do wniosku w postaci elektronicznej zostało utworzone Centralne Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych (dalej: Repozytorium). Zgodnie z art. 92a § 2 ustawy z 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie²⁷ niezwłocznie po sporządzeniu aktu notarialnego zawierającego w swej treści dane stanowiące podstawę wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego albo podlegającego złożeniu do akt rejestrowych podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego notariusz umieszcza jego elektroniczny wypis w Repozytorium. Notariusz opatruje wypis kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Jeżeli do wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego konieczne jest dołączenie aktu notarialnego umieszczonego w Repozytorium, wnioskodawca wskazywać będzie we wniosku jedynie numer tego dokumentu w Repozytorium (art. 19d u.k.r.s.). W momencie zarejestrowania wniosku przez sąd rejestrowy (*de facto* w momencie nadania sygnatury sprawy) dokument, którego numer w Repozytorium został wskazany we wniosku, zostanie automatycznie przekazany za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z Repozytorium i dołączony do wniosku (art. 19d ust. 1 i ust. 2 u.k.r.s.).

Znowelizowane przepisy wprowadzają również szereg zmian związanych z obowiązkiem sporządzania i przekazywania sprawozdań finansowych. Na mocy ustawy nowelizującej w formie elektronicznej ma również zostać sporządzone sprawozdanie finansowe, a następnie opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Zasad składania dokumentów finansowych danej spółki do Krajowego Rejestru Sądowego dotyczy art. 19e u.k.r.s.

W kwestii integracji Krajowego Rejestru Sądowego z systemem integracji rejestrów kluczowe znaczenie ma art. 1 ust. 3 u.k.r.s. implementujący do polskiego porządku prawnego art. 22 dyrektywy 2017/1132/UE. Art. 1 ust. 3 u.k.r.s. stanowi, że Krajowy Rejestr Sądowy wchodzi w skład systemu integracji rejestrów w rozumieniu art. 22 dyrektywy 2017/1132/

²⁷ Ustawa z 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm.).

UE. Dyrektywa 2017/1132/UE nie zawiera definicji systemu integracji rejestrów, lecz wymienia jedynie jego części składowe. Do obligatoryjnych elementów systemu integracji rejestrów należą rejestry handlowe państw członkowskich, europejska centralna platforma i portal e-Sprawiedliwość (e-Justice)²⁸. Dodatkowo państwa członkowskie mogą fakultatywnie tworzyć krajowe punkty dostępu²⁹. Za A. Muchą system integracji rejestrów można określić jako ogół narzędzi i instytucji pozwalających na sprawną wymianę informacji znajdujących się w rejestrach handlowych państw członkowskich Unii Europejskiej i EOG, o których mowa w art. 14 dyrektywy 2017/1132/UE oraz w art. 30 ust. 1 dyrektywy 2017/1132/UE³⁰. Utworzenie i eksploatacja połączeń Krajowego Rejestru Sądowego z systemem integracji rejestrów, zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 4 u.k.r.s., należy do zadań Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego. Z uwagi na specyfikę systemu w przepisie art. 4a u.k.r.s. określono zadania Centralnej Informacji związane z obsługą systemu.

Do istotnych zmian u.k.r.s. należy też zaliczyć udostępnianie w Internecie pełnych danych o podmiotach wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego. Oprócz odpisu aktualnego, który jest dostępny w sieci od 1 marca 2018 r., można tą drogą uzyskać pełny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego. Przed tym terminem odpisy pełne były wydawane przez sądy rejestrowe za opłatą.

ZWIĘKSZENIE BEZPIECZEŃSTWA OBROTU GOSPODARCZEGO

Omawiana nowelizacja u.k.r.s. wprowadziła wiele zmian, które znacząco wpłynęły na funkcjonowanie Krajowego Rejestru Sądowego, będącego jednym z najważniejszych instrumentów służących ochronie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Podstawowym założeniem przyjętym przez ustawodawcę w odniesieniu do nowelizacji było przy tym zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obrotu. W tym kontekście wprowadzone zmiany należy

---

²⁸ Zob. motywy 10 oraz art. 3 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13.06.2012 r. zmieniającej dyrektywę Rady 89/666/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/WE i 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek, (Dz. U. UE z 16.06.2012 r., L 156/1), dalej: dyrektywa 2012/17/UE.

²⁹ Zob. art. 3 ust. 4 dyrektywy 2012/17/UE.

³⁰ A. Mucha, *Unijny system rejestrów handlowych i jego implementacja do prawa polskiego po uchwaleniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r.*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, r. LXXVIII, z. 2, s. 77.

ocenić pozytywnie. Ustawodawca bardzo duży nacisk położył bowiem na to, aby usprawnić procedurę rejestrową oraz funkcjonowanie Krajowego Rejestru Sądowego. Wprowadzone zmiany z jednej strony mają na celu wprowadzenie ułatwień dla stron podczas rozpoczynania prowadzenia działalności gospodarczej, a także w komunikacji z sądem, z drugiej zaś mają skutkować znacznym przyspieszeniem i usprawnieniem działania sądu rejestrowego. Elektryzacja postępowania rejestrowego i wykorzystanie nowych technologii w relacji strony z sądem znacznie skróci czas trwania postępowania. W szczególności w sytuacji, gdy sąd kieruje do strony wezwanie brakowe, obieg korespondencji trwa nawet kilka tygodni, natomiast w przypadku wykorzystania komunikacji elektronicznej czas ten ulegnie znacznemu skróceniu³¹. Niewątpliwie szybkość postępowania rejestrowego sprzyja bezpieczeństwu obrotu gospodarczego, pozwalając na znacznie sprawniejsze wyeliminowanie stanów niepożądanych z punktu widzenia tego bezpieczeństwa czy też niezgodności w rejestrze.

Ogromne znaczenie dla pewności i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego ma również łatwy i szybki dostęp do informacji zarówno o podmiocie, jak i o prowadzonym przez sąd rejestrowy postępowaniu. Dzięki prowadzeniu akt rejestrowych w systemie teleinformatycznym każdy za pośrednictwem Internetu będzie mógł zapoznać się z treścią tych akt, bez konieczności osobistego udawania się do właściwego sądu rejestrowego albo pisemnego zwracania się do sądu o przesłanie kopii dokumentów i oczekiwania bądź to na udostępnienie akt (w niektórych sądach rejestrowych trwa to kilka dni), bądź na przesłanie dokumentów. Ponadto w wyniku uchwalenia ustawy nowelizującej udostępniono w Internecie pełne dane o podmiotach wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego, co niewątpliwie ułatwia zainteresowanym podmiotom dostęp do informacji o podmiocie od momentu jego powstania.

Ustanowienie systemu integracji rejestrów w pełni odpowiada z kolei aktualnym tendencjom oraz przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa obrotu w skali międzynarodowej poprzez upowszechnianie dostępu do danych zawartych w rejestrach państw członkowskich, uproszczenie procedur i obniżenie kosztów³². Należy przy tym podkreślić, iż zachowana została autonomia państw członkowskich w zakresie sposobu zarządzania danymi, ich przechowywania czy opłat z nimi związanych. Dyrektywa

³¹ Por. Uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej, s. 29–30.

³² A. Opalski, *Europejskie prawo spółek*, Warszawa 2010, s. 183.

bowiem nie zobowiązuje państw członkowskich do wprowadzenia zmian w wewnętrznych systemach rejestrów przedsiębiorców. Europejski system integracji rejestrów jedynie łączy rejestry krajów członkowskich i umożliwia współpracę pomiędzy tymi rejestrami. Z drugiej strony w literaturze zwraca się uwagę, iż funkcjonowanie systemu odnosi się wyłącznie do spółek wskazanych przez państwa członkowskie w Załączniku nr II do tej dyrektywy, tj. w systemie prawa polskiego do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych (w tym do spółek europejskich) oraz spółek komandytowo-akcyjnych, a zatem nie obejmuje pozostałych podmiotów gospodarczych figurujących w rejestrach krajowych. Nie jest możliwe również dobrowolne udostępnienie przez państwa członkowskie informacji o takich podmiotach za pośrednictwem platformy. W rezultacie większość małych i średnich przedsiębiorstw nie będzie objęta systemem³³. Podnosi się również, że dane przedstawiane w portalu e-Sprawiedliwość – trzecim elemencie systemu integracji rejestrów – mają jedynie informacyjny charakter i nie posiadają wiążącej mocy prawnej. Przyczynę tego stanu rzeczy stanowi okoliczność, że nie znajdują do nich zastosowania przepisy o ochronie zaufania osób działających w dobrej wierze co do treści rejestrowych opublikowanych w biuletynach krajowych. W konsekwencji nadal konieczne jest każdorazowe sprawdzanie danych zawartych w biuletynach krajowych. Z tego również względu ewentualne wydruki z portalu e-Sprawiedliwość nie mogą być co do zasady uznane za wiarygodne w krajowych postępowaniach sądowych lub administracyjnych³⁴. Okoliczności te stanowią istotną wadę systemu, która, jak pozostaje mieć nadzieję, zostanie usunięta na kolejnych etapach jego rozwoju.

PODSUMOWANIE

Mając na uwadze, iż najistotniejsze zmiany wprowadzone przez ustawę nowelizującą wejdą w życie 1 marca 2020 r., należy uznać, że dopiero czas pokaże, czy podstawowy cel uchwalenia tej ustawy, jakim było wzmocnienie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, zostanie w pełni osiągnięty. Niewątpliwie jednak sam kierunek zmian odpowiada najnowszemu trendom i potrzebom obrotu, a zatem należy go ocenić pozytywnie. W szczególności dotyczy to zmian mających na celu ułatwienie dostępu do informacji zawartych w rejestrze przedsiębiorców oraz w rejestrach zagranicznych.

---

³³ A. Mucha, *Unijny...*, op. cit., s. 83.

³⁴ Ibidem.

Wydaje się bowiem, że poprawne wdrożenie w praktyce regulacji dotyczących tego aspektu może w sposób najistotniejszy pozytywnie wpłynąć na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego poprzez m.in. zwiększenie liczby przypadków wykorzystania informacji rejestrowych przez zainteresowane podmioty, co w oczywisty sposób przełoży się na bezpieczeństwo dokonywanych przez nie transakcji.

BIBLIOGRAFIA:

1. Dębska M., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2013.
2. Doliwa A., *Ogólna charakterystyka prawa gospodarczego prywatnego*, [w:] *Prawo gospodarcze prywatne*, T. Mróz, M. Stec (red.), Warszawa 2012.
3. Kruczałak K., *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2004.
4. Marszałkowska-Krześ E., *Wpisy w rejestrze przedsiębiorców dotyczące spółek handlowych*, Warszawa 2004.
5. Mucha A., *Unijny system rejestrów handlowych i jego implementacja do prawa polskiego po uchwaleniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r.*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, r. LXXVIII, z. 2.
6. Norek E., *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2001.
7. Opalski A., *Europejskie prawo spółek*, Warszawa 2010.
8. Piwowarski J., *Nauki o bezpieczeństwie. Zagadnienia elementarne*, Kraków 2016.
9. Piwowarski J., Ochmann J., Zachuta A., *Bezpieczeństwo – wybrane wątki transdyscyplinarnego ujęcia zjawiska*, Podhajska 2016.
10. Safjan M., *Pojęcie i funkcje zasad prawa prywatnego*, [w:] *W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Rajskiemu*, A. Brzozowski, W. Kocot, K. Michałowska (red.), Warszawa 2007.
11. Stawecki T., *Rejestry publiczne. Funkcje instytucji*, Warszawa 2005.
12. *System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, Safjan M. (red.), Warszawa 2007.
13. Tarska M., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009.
14. Wieczorska B., Wierzbicka E., *Repetytorium z prawa gospodarczego*, Rzeszów – Przemyśl 2015.

15. Wszolek-Romańczuk M., *Rejestr handlowy – zagadnienia materialno-prawne i procesowe. Część I*, „Palestra” 1992, nr 3.
16. Żuławska C., *Zasady prawa gospodarczego prywatnego*, Warszawa 2007.

DOROTA DŁUGOSZ – doktorantka w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, asesor sądowy w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie.

CITE THIS ARTICLE AS:

D. Długosz, *Zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym a zasada bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, „Kultura Bezpieczeństwa Nauka Praktyka Refleksje”, 2018, nr 31, p. 48–62, DOI: 10.5604/01.3001.0012.8593.

Licence: This article is available in Open Access, under the terms of the Creative Commons License Attribution 4.0 International (CC BY 4.0; for details please see <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the author and source are properly credited. Copyright © 2018 University of Public and Individual Security “Apeiron” in Cracow